

DNB Voorjaarsraming

Juni 2026

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEM

Inhoudsopgave

NL economie in vogelvlucht	Samenvatting	Bedrijven en uitvoer	Huishoudens en woningmarkt
Arbeidsmarkt en lonen	Inflatie	Overheidsfinanciën	Alternatieve scenario's
Beleidsaanbevelingen	Kerngegevens	Figuren	

Een volledig overzicht van de raming voor de periode 2026-2028 en de gehanteerde internationale uitgangspunten is te vinden in de [Kerngegevenstabel](#).

Deze raming is onderdeel van de ramingen die de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale centrale banken (samen het Eurosysteem) maken voor het eurogebied.

DNB maakt deze raming onder andere met het macro-economische model DELFI. De raming is gebaseerd op informatie die beschikbaar was op 21 mei 2026. De aannames voor de relevante wereldhandel, wisselkoersen, internationale grondstoffenprijzen en rentes zijn vastgesteld door deskundigen van de ECB en van de nationale centrale banken in het eurogebied, in het kader van de voorspellingen van het Eurosysteem. Deze internationale uitgangspunten worden ook gebruikt voor de raming van de Nederlandse economie. Voor hun nationale ramingen gebruiken alle centrale banken dezelfde internationale uitgangspunten. Meer achtergrond is te vinden op [actuele-economische-vraagstukken](#).

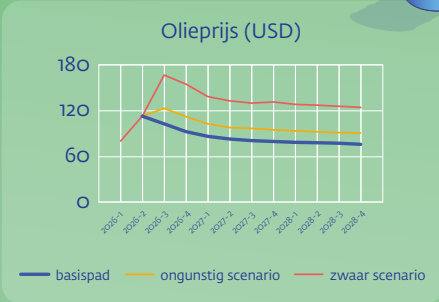
Groei vertraagt, bij hoge energieprijzen

Geopolitieke situatie bepaalt de risico's

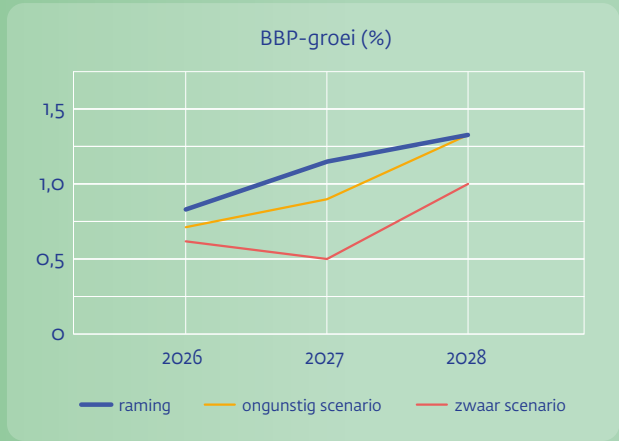
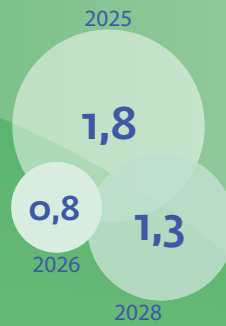
Hogere energieprijzen drukken de groei en verhogen de inflatie. Aanhoudende spanningen zorgen voor onzekerheid. Als open handelsland is Nederland extra kwetsbaar voor zulke schokken.

Alternatieve scenario's

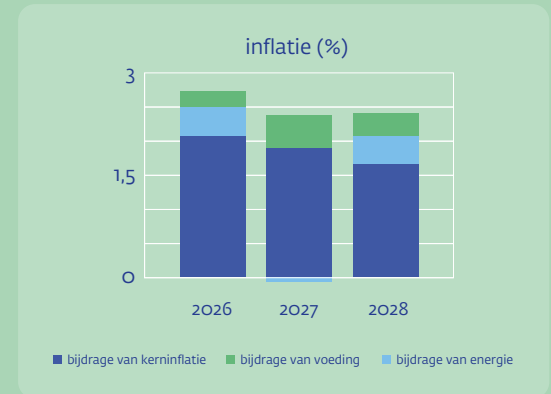
Als energieprijzen aanhoudend hoog blijven, zorgt dit voor lagere groei en hogere inflatie.

Economische groei valt terug in 2026

Inflatie hoger door gestegen energieprijzen

Vergroot weerbaarheid en groeivermogen

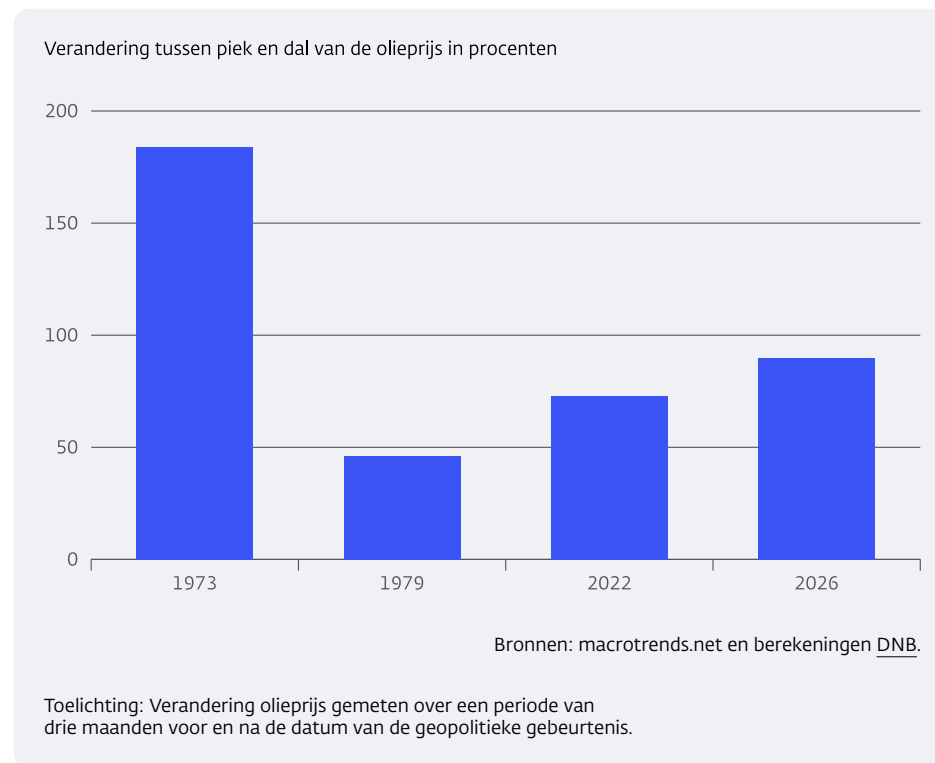
- Bouw fiscale regelingen af die bedrijfsdynamiek verzwakken en vernieuwing afremmen.
- Voer een prudent begrotingsbeleid.
- Verminder de afhankelijkheid van fossiele energie en kwetsbare toeleveringsketens.

Samenvatting

De oorlog in het Midden-Oosten raakt ook de Nederlandse economie.

Door de afsluiting van de Straat van Hormuz en beschadigde energie-productiefaciliteiten in de regio zijn energieprijzen dit jaar fors gestegen. Zo is de olieprijs in enkele maanden tijd met ongeveer 90% opgelopen, waarmee de prijsstijging niet onderdoet voor eerdere grote olieprijsstijgingen, al was die in 1973 groter (Figuur 1). De huidige olieprijschok heeft een opwaarts effect op de inflatie en een neerwaarts effect op de groei van het bruto binnenlands product (bbp).

Figuur 1 Schokken in de olieprijs

Met 0,8% komt de verwachte economische groei dit jaar 1 procentpunt lager uit dan de groei in 2025.

En 0,4 procentpunt lager dan de groei die we in december raamden voor 2026. Ook de inflatie is in 2026 lager dan in 2025, ondanks de gestegen energieprijzen. Die zorgen er wel voor dat de inflatie wat hoger is dan we in december raamden. Maar met een inflatie van 2,7% in 2026 is de situatie duidelijk anders dan in 2022. Toen was de inflatie heel hoog door de erg hoge energieprijzen – voornamelijk van gas – en de oververhitte economie. Nu is dat anders: de gasprijzen zijn een stuk minder gestegen dan toen en de economie en de arbeidsmarkt waren al aan het afkoelen. Die uitgangssituatie draagt eraan bij dat de inflatie, ondanks de stijging van de energieprijzen, beperkt blijft. Bovendien zijn de economische gevolgen van de olieprijsstijging kleiner dan in de jaren zeventig, omdat onze economie sindsdien minder afhankelijk is geworden van olie als energiebron.

De geopolitieke spanningen remmen dit jaar de wereldhandelsgroei.

Daardoor neemt de groei van de Nederlandse uitvoer af. De uitvoer van producten die we zelf maken, verliest marktaandeel vanwege onze relatief hoge loon- en energiekosten. De gestegen energieprijzen leiden ook tot hogere invoerprijzen. Daarmee komt dit jaar een groter deel van de inflatie uit het buitenland. Een positieve stimulans voor de wereldhandelsgroei komt van de wereldwijd sterke vraag naar AI-gerelateerde producten, waarvan ook de Nederlandse uitvoer profiteert.

De groei van bedrijfsinvesteringen en consumptie staat onder druk.

Bedrijven zijn terughoudend met investeren door onzekerheid over de marktomstandigheden, gestegen energiekosten en oplopende rentes. Deze stijgende rentes in de ramingsperiode weerspiegelen de actuele marktverwachtingen, waar de raming zoals gebruikelijk op is gebaseerd. De onzekerheid over de economische situatie leidt ook tot pessimisme bij consumenten. Zij sparen in de ramingsperiode een groter deel van hun

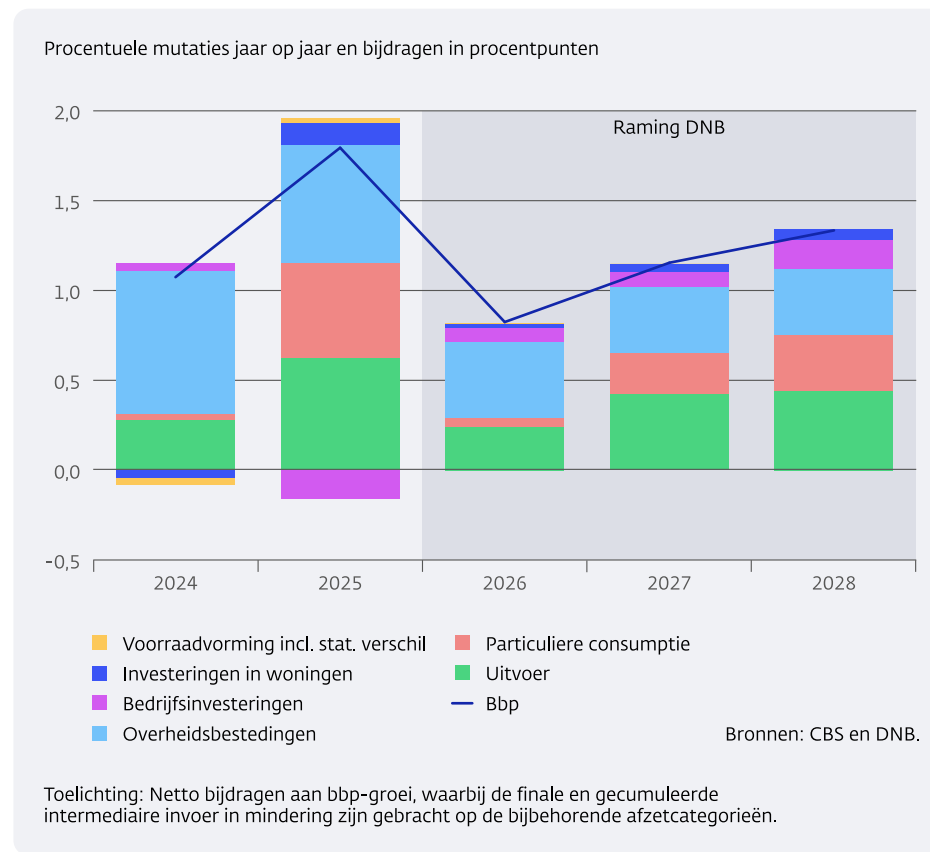
inkomen dan in 2025, onder andere uit voorzorg. Daarbij neemt de groei van het reële huishoudinkomen af, doordat de groei van de werkgelegenheid en van reële lonen afneemt. Hierdoor stagneert de consumptie dit jaar.

De overheid is in 2026 de belangrijkste bron van de bbp-groei (Figuur 2). Dat komt door stijgende overheidsbestedingen. Mede hierdoor is het verwachte overheidstekort relatief hoog. De toenemende overheidsuitgaven hangen onder andere samen met meer banen in de zorg en bij defensie. Dat compenseert voor een deel de lagere werkgelegenheidsgroei in de private sector. Die blijft in de ramingsperiode achter bij groei van het arbeidsaanbod. Hierdoor stijgt de werkloosheid geleidelijk en wordt de arbeidsmarkt minder krap.

Vanaf volgend jaar trekt de economische groei weer aan. In 2027 is de verwachte bbp-groei 1,2% en in 2028 1,3%. De inflatie blijft in beide jaren wat hoger dan 2%. Onze raming is onder andere gebaseerd op marktverwachtingen van de olie- en gasprijs. We volgen hierbij de ECB en de andere centrale banken in het Eurosysteem. Volgens de marktverwachtingen zijn, bij het afsluiten van onze raming, de energieprijzen medio 2027 weer gedaald tot de niveaus van het eerste kwartaal van dit jaar (Figuur 11). Daarmee wordt ingeprijsd dat de energiemarkt voorlopig gespannen blijft, bijvoorbeeld omdat de Straat van Hormuz voorlopig afgesloten blijft. In de alternatieve scenario's verderop in deze Voorjaarsraming houden we rekening met het risico dat olie- en gasprijzen langer hoog blijven. De bbp-groei in Nederland valt in die scenario's sterker terug en de inflatie komt dan duidelijk hoger uit dan in de raming.

De economische groei wordt in 2027 en 2028 breder gedragen. Naast de overheidsbestedingen dragen dan ook de uitvoer en de consumptie meer bij aan de bbp-groei dan in dit jaar (Figuur 2). De uitvoergroei neemt toe door de aantrekkende wereldhandelsgroei. In Nederland gaan bedrijven en consumenten meer besteden door de weer dalende energieprijzen en afnemende onzekerheid. Maar de vraag naar producten en diensten blijft achter bij de productiecapaciteit. Samen met een verwachte afnemende loongroei houdt dit de inflatie in 2027 en 2028 beperkt.

Figuur 2 Economische groei valt terug

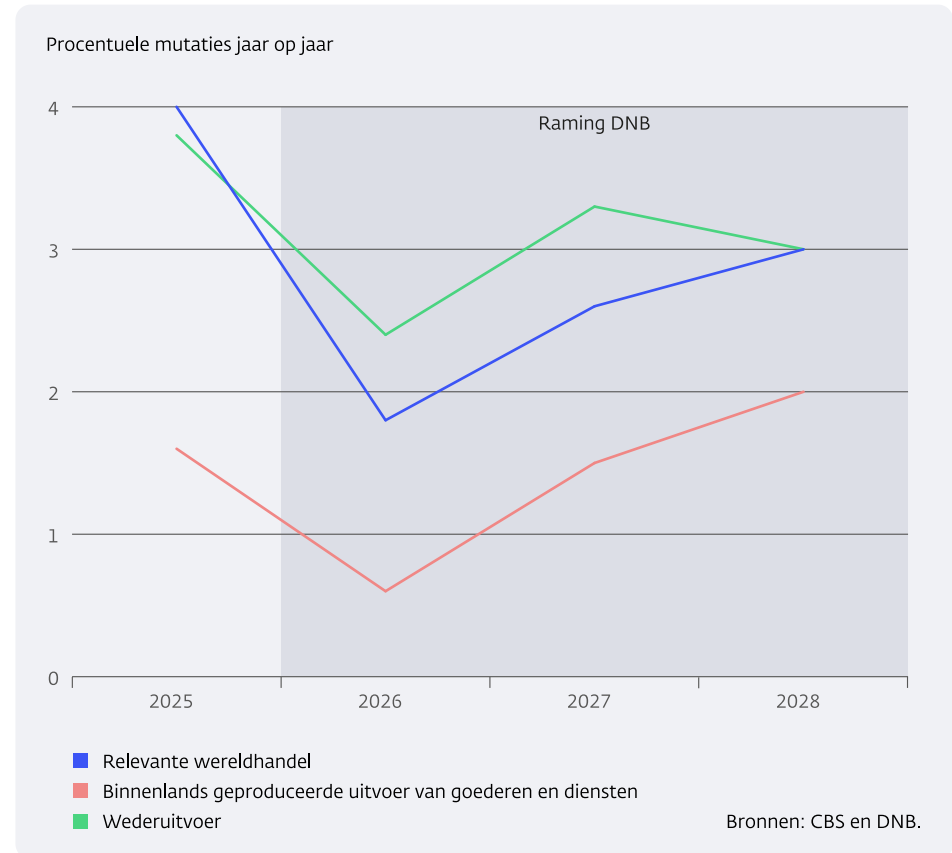
Uitvoer veert snel weer op; trage investeringsgroei

De Nederlandse uitvoergroei vertraagt in 2026. Met ruim 1% groeit de uitvoer dit jaar duidelijk trager dan in 2025 (zie de [Kerngegevensstabel](#)). Toen groeide de uitvoer van machines bijvoorbeeld flink, ondanks de handelsspanningen. Maar in het eerste kwartaal van 2026 daalde de uitvoer. Daarmee volgt de Nederlandse uitvoer de terugval van de wereldhandelsgroei; een gevolg van de geopolitieke spanningen en hogere energieprijzen door de oorlog in het Midden-Oosten.

De uitvoergroei veert na een korte dip weer op. De groei trekt in de loop van 2026 weer aan en zet de komende jaren door (zie de [Kerngegevensstabel](#)). Dit hangt samen met de wereldhandelsgroei, die in 2027 en 2028 toeneemt door weer dalende energieprijzen. Vooral de wederuitvoer lift mee op de aantrekkende wereldhandelsgroei (Figuur 3). Die handelsactiviteit is gevoeliger voor internationale handelsstromen dan de uitvoer van binnenlands geproduceerde goederen. De wereldhandelsgroei wordt ook gestimuleerd door de wereldwijde vraag naar AI-gerelateerde producten. Nederland profiteert hiervan als open economie en leverancier in de AI-keten.

Tegelijk blijft het Nederlandse marktaandeel onder druk staan. De uitvoergroei blijft namelijk achter bij die van de relevante wereldhandel (Figuur 3). Hierdoor neemt ons marktaandeel af, in lijn met de trend van de afgelopen jaren. Het verlies van marktaandeel hangt samen met de relatief hoge energie- en loonkosten van Nederlandse exporteurs. In 2026 verbetert de prijsconcurrentiepositie, omdat de kosten van concurrenten op de wereldmarkt relatief meer stijgen, maar in 2027 en 2028 is er weer een lichte verslechtering.

Figuur 3 Na dip in 2026 herstelt de uitvoergroei

Onzekerheid drukt de investeringsgroei. Na een krimp van de bedrijfsinvesteringen in 2025, zien we dit en komend jaar weer een beperkte groei (zie de Kerngegevens). Bedrijven zijn terughoudend om te investeren door de toegenomen onzekerheid over de economische vooruitzichten. De gestegen energieprijzen en de oplopende rente spelen daarbij een rol, evenals de beleidsonzekerheid in Nederland en knelpunten zoals het volle elektriciteitsnet. In 2027 trekt de investeringsgroei iets aan, maar deze blijft met 1,5% aan de lage kant.

In 2028 is er een inhaaleffect. De verwachting is namelijk dat bedrijven eerder uitgestelde investeringen alsnog zullen doen, als de internationale onzekerheid afneemt. Dit inhaaleffect draagt bij aan de relatief sterke groei van de bedrijfsinvesteringen in 2028, van 2,5 tot 3%. Als de onzekerheid echter langer aanhoudt zal de inhaalgroei achterblijven.

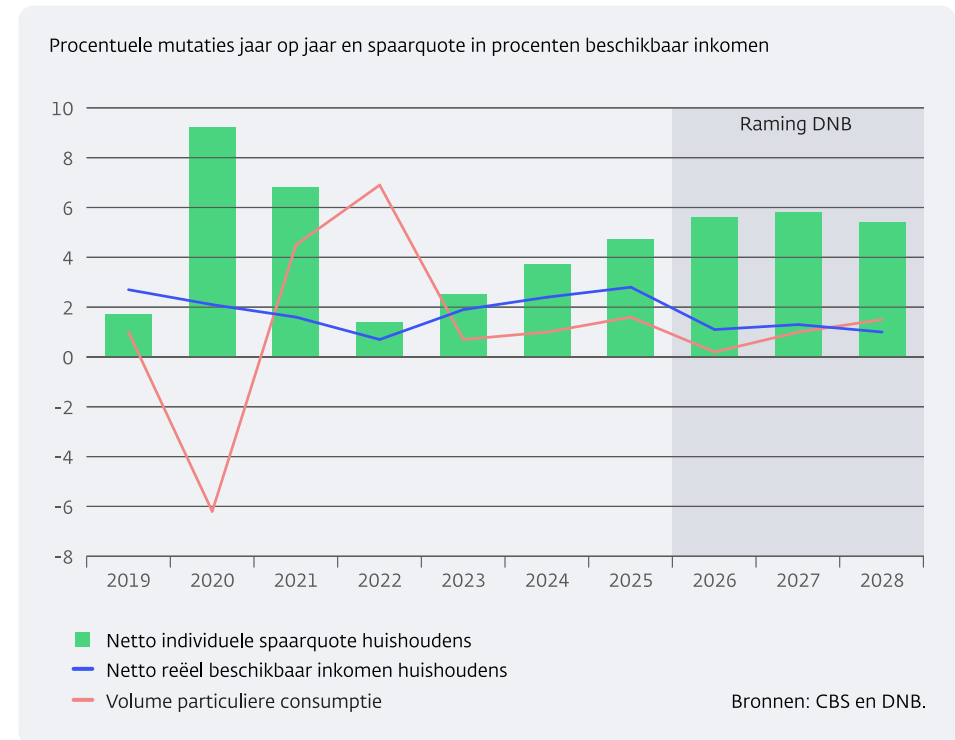
Consumptiegroei beperkt, stijging huizenprijzen matigt

De particuliere consumptie stagneert dit jaar (Figuur 4). Belangrijke oorzaak daarvan is de scherpe daling van het consumentenvertrouwen, tot een niveau dat eerder in 2022 werd gezien, toen de energieprijzen sterk stegen na de inval van Rusland in Oekraïne. Bij de daling van het consumentenvertrouwen dit jaar spelen de oorlog in het Midden-Oosten en de wederom gestegen energieprijzen een rol. Die drukken de groei van het reëel beschikbaar huishoudinkomen. Door de verwachte daling van energieprijzen en afnemende onzekerheid herstelt de consumptiegroei zich weer in 2027 en 2028 (zie de Kernegevenstabel).

De inkomensgroei komt lager uit dan in eerdere jaren. Met iets meer dan 1% per jaar groeit het reëel beschikbaar inkomen van huishoudens de komende jaren minder sterk (Figuur 4). Dat komt doordat de arbeidsmarkt geleidelijk minder krap wordt, waardoor loonstijgingen afzwakken. Daarnaast zorgen stijgende lasten, waaronder een hogere loonbelasting, voor een gematigde netto inkomensgroei.

Huishoudens sparen meer. De toegenomen onzekerheid leidt ertoe dat huishoudens in 2026 en 2027 een groter deel van hun inkomen opzijzetten.¹ Zo stijgt de spaarquote (vrijwillige besparingen als percentage van beschikbaar inkomen). In 2028 daalt deze weer wat, maar de spaarquote blijft een stuk hoger dan in 2019, voor de Covid-19 pandemie (Figuur 4). Dit geeft aan dat huishoudens relatief veel blijven sparen, onder andere om hun hypotheekschuld verder af te lossen.² Dat is vanuit een financieel stabiliteitsperspectief positief.

Figuur 4 Beperkte consumptiegroei en stijging spaarquote

¹ Zie bijvoorbeeld Goosen, De Vette en Van den End (2026), *The impact of uncertainty on economic tail risk: bank capital as mitigating factor*, *Economic Analysis and Policy*, 91, 1469-1485.

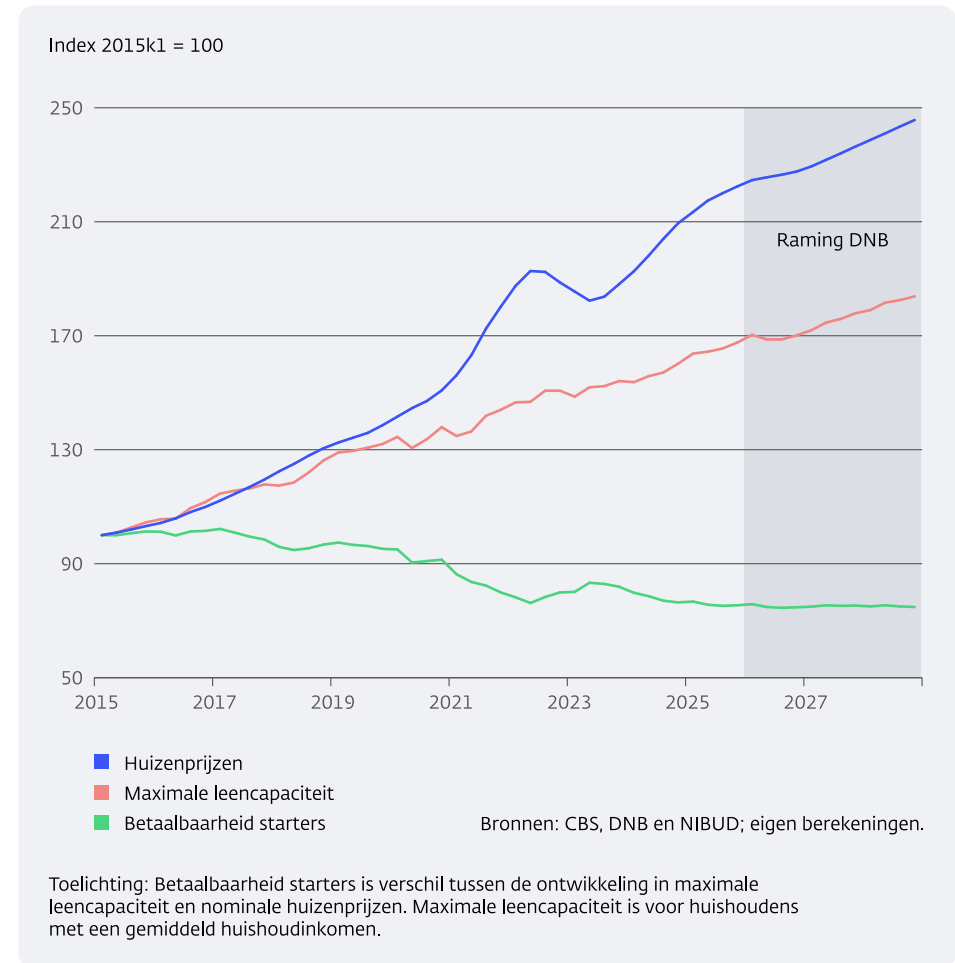
² CPB (2024), *Besparingen van Nederlandse huishoudens*.

Huizenprijzen stijgen in een matiger tempo. De verwachte prijsstijging van bestaande koopwoningen is met 3 tot 4% per jaar tussen 2026 en 2028 duidelijk lager dan vorig jaar. Dat komt door de daling van het consumentenvertrouwen en de stijging van de hypotheekrente. De stijgende rente drukt de leenmogelijkheden van huishoudens. Maar omdat ook de lonen stijgen, blijft de leencapaciteit toenemen. De huizenprijs stijgt ongeveer net zoveel als de leencapaciteit, waardoor de betaalbaarheid van een koopwoning stabiel blijft op een relatief laag niveau (Figuur 5).

Ook de groei van woninginvesteringen matigt. Uitgaven aan nieuwbouw en verbouwingen groeien de komende jaren naar verwachting minder hard dan in 2025 (zie de [Kerngegevensstabel](#)). Er komen minder nieuwbouwwoningen door minder vergunningen, de toegenomen onzekerheid en doordat rentes omhoog gaan. Het aanbod van bestaande koopwoningen is wel wat ruimer doordat beleggers huurwoningen verkopen (uitponden). Als de uitpondgolf langer dan verwacht aanhoudt – bijvoorbeeld omdat ook institutionele investeerders meer gaan uitponden – kan de huizenprijsstijging iets lager uitkomen dan geraamd. Een nadeel van het uitponden is dat de druk op de huurmarkt, vooral de vrije sector, verder toeneemt.

Meer over de woningmarkt is te vinden op <http://www.dnb.nl/actuele-economische-vraagstukken/woningmarkt/>

Figuur 5 Betaalbaarheid koopwoning blijft stabiel

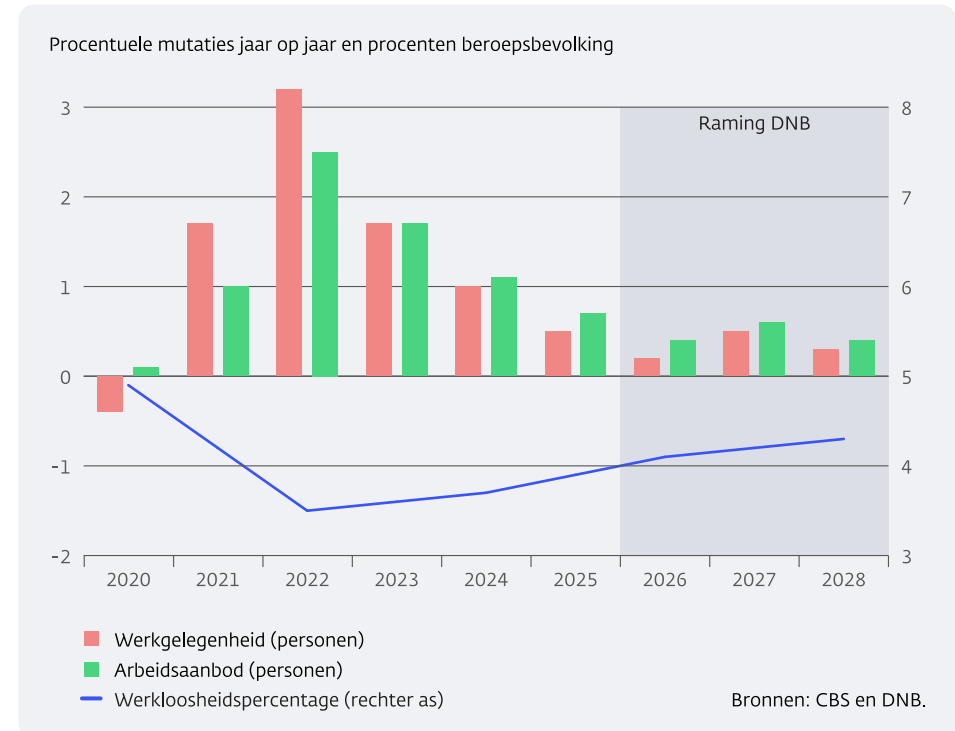

Herstel naar evenwicht op arbeidsmarkt zet door

De arbeidsmarkt is minder krap. Na de coronacrisis daalde de werkloosheidsvoet in 2022 tot een historisch laag niveau van 3,5%, maar inmiddels is deze iets opgelopen (Figuur 6). In 2028 wordt de werkloosheidsvoet geraamd op 4,3%; dicht bij wat economen voor Nederland als de evengewichtswerkloosheid beschouwen. Het oplopen van de werkloosheid komt niet door grootschalig banenverlies. Ook zelfstandigen die stoppen (dit jaar neemt het aantal zelfstandigen af, net als in 2025) – vinden vaak een baan in loondienst. Maar vergeleken met de banengroei neemt het arbeidsaanbod iets sneller toe. Hierdoor neemt de spanning op de arbeidsmarkt af, met een dalend aantal vacatures per werkloze.

Figuur 6 Vraag en aanbod arbeidsmarkt

De loongroei neemt verder af. Na zeer sterke loonstijgingen in de afgelopen jaren, komt de cao loongroei bij bedrijven dit jaar uit op gemiddeld 4,0%. Voor 2027 en 2028 voorzien we een verdere daling van de cao-loongroei (Figuur 7). Deze afvlakking is minder sterk dan we in december raamden, vanwege de hogere energieprijzen en de wat hoger blijvende inflatie. Die zetten opwaartse druk op loonafspraken. We verwachten niet dat nieuwe cao akkoorden dit en volgend jaar leiden tot de hoge loongroei die we zagen in de afgelopen jaren. De economische omstandigheden zijn nu minder gunstig en de arbeidsmarkt is minder gespannen.

Groei van de arbeidsproductiviteit vlakt weer af. In 2025 kwam de groei van de arbeidsproductiviteit (van bedrijven, per fte) uit op 1,7%. Deze sterke toename hangt samen met de gebruikelijke vertraagde reactie van de arbeidsmarkt op bbp-groei, die vorig jaar relatief hoog was. Ook de daling van het aantal zelfstandigen en de daarmee gepaard gaande afname van de gewerkte uren speelt mogelijk een rol.³ Naar verwachting is dit een tijdelijk effect dat de komende jaren wegebt. In onze raming komt de productiviteitsgroei daarom gemiddeld uit op circa 0,9% over de periode 2026–2028.

Meer over de arbeidsmarkt is te vinden op <https://www.dnb.nl/actuele-economische-vraagstukken/arbeidsmarkt/>

Figuur 7 De loongroei neemt af

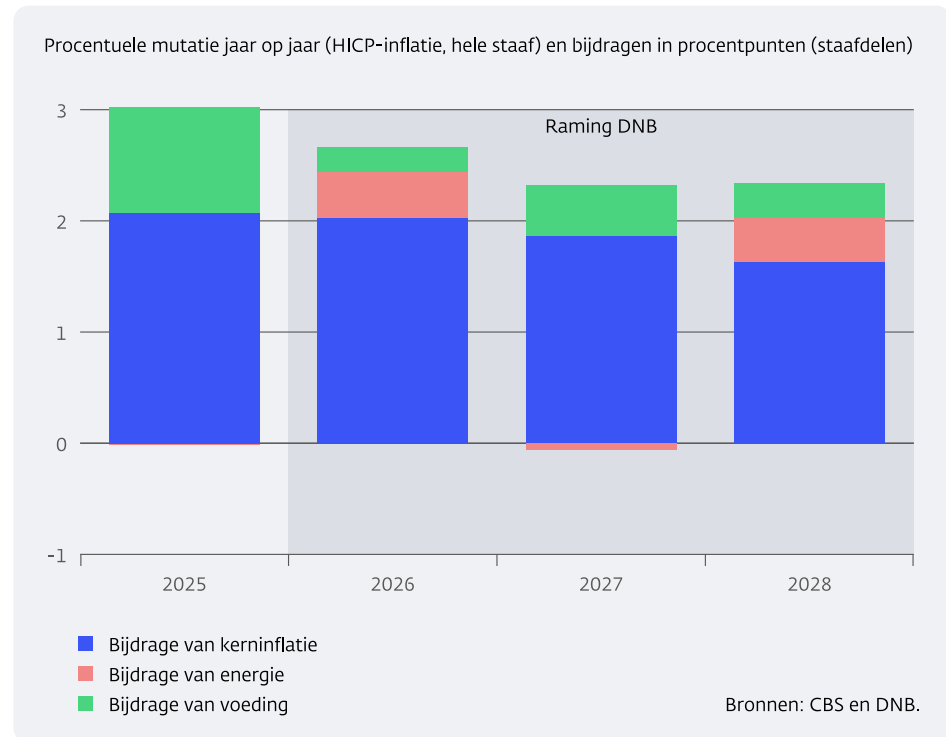
³ Onderzoek van het CBS brengt de verdeling in kaart van de omzet per gewerkt uur van zelfstandigen, als benadering van het arbeidsproductiviteitsniveau. Met name de mediane omzet per uur (circa 27 euro) is relatief laag. Als deze laagproductieve zelfstandigen een baan verliezen, heeft dit een opwaarts effect op de arbeidsproductiviteitsgroei in Nederland.

De inflatie daalt, maar blijft boven de 2%

De oorlog in het Midden-Oosten zet in 2026 opwaartse druk op de inflatie. De sterk gestegen energieprijzen op de wereldmarkt, met name van olie, zorgen voor een hogere energie-inflatie (zie de [Kerngegevensstabel](#)). Daarmee komt een groter deel van de inflatie uit het buitenland. De gestegen energieprijzen dragen eraan bij dat de totale inflatie (Europees geharmoniseerd, HICP) dit jaar uitkomt op 2,7%. Dat is hoger dan de 2,4% die we in [december](#) raamden, maar niettemin lager dan de inflatie in 2025. Het effect van energie op de totale inflatie blijft beperkt (Figuur 8). Dat komt omdat de consumentenprijs voor oliebrandstof dit jaar weliswaar sterk stijgt, maar de gasprijs minder en de elektriciteitsprijs daalt. En uitgaven aan oliebrandstof wegen met 3% minder zwaar in de totale inflatie dan elektriciteit en gas samen.

De inflatie daalt in 2027 en 2028, maar blijft hoger dan 2%. Volgend jaar daalt de inflatie naar 2,3%, mede door de naar verwachting dalende energieprijzen (Figuur 8). In 2028 stijgt de energie-bijdrage aan de inflatie weer. Dat komt doordat het emissiehandelssysteem ETS2 wordt ingevoerd en de eerdere verlaging van brandstofaccijnzen wordt teruggedraaid (deze maatregelen dragen 0,3 respectievelijk 0,2 procentpunt bij aan de inflatie). Energieprijzen werken met vertraging door in prijzen van andere producten, zoals voeding. Voedselprijzen worden daarnaast beïnvloed door de volatiele prijsontwikkelingen op de wereldmarkt voor agrarische grondstoffen. Dat zorgt voor schommelingen in de bijdrage van voedselinflatie aan de totale inflatie (Figuur 8).

Figuur 8 De inflatie daalt licht en blijft boven de 2 procent

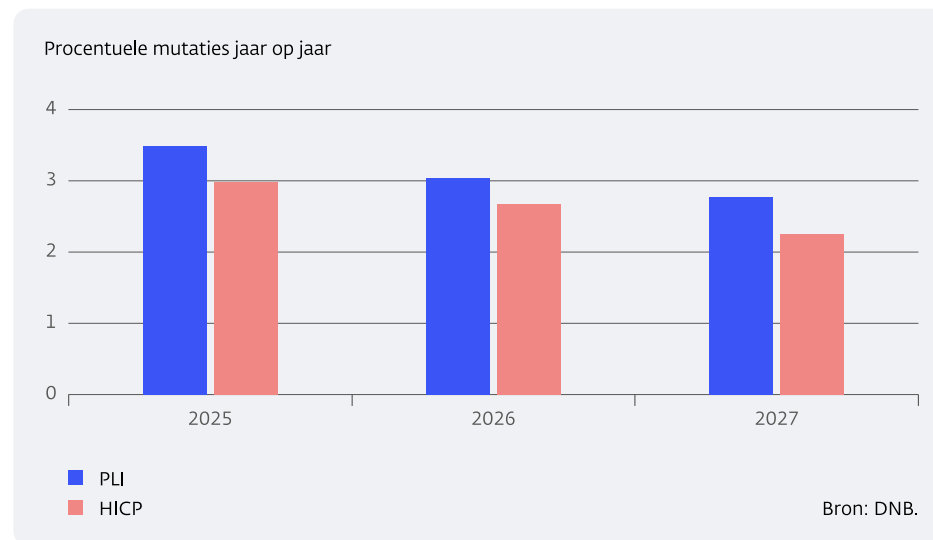

De hogere prijzen voor gas werken met vertraging door in de energierekening van huishoudens. In 2026 besteden zij gemiddeld 4,4% van hun besteedbaar inkomen aan gas en elektriciteit.⁴ Ondanks de hogere gasprijzen vanwege de oorlog in het Midden-Oosten is dit percentage iets lager dan vorig jaar. Dat komt doordat het effect van de hogere gasprijzen wordt gedempt door lagere elektriciteitsprijzen (onder andere door lagere belastingen en lagere variabele tarieven in het begin van het jaar) en door een positieve inkomensgroei. In 2027 en 2028 nemen de energiekosten als aandeel van het inkomen wel iets toe, tot 4,6% in beide jaren. Dit komt mede doordat de hogere gasprijzen pas geleidelijk doorwerken in de energierekening van huishoudens, wanneer vaste energiecontracten aflopen. Ook ETS2 draagt in 2028 bij aan het toenemende inkomensaandeel dat aan energie wordt besteed. Dat aandeel stijgt relatief meer bij huishoudens met een laag inkomen, omdat zij een groter deel van hun besteedbaar inkomen uitgeven aan energie.

Ook de kerninflatie daalt, maar blijft boven de 2%. De inflatie exclusief voeding en energie daalt geleidelijk van 2,7% in 2026 naar 2,1% in 2028 (zie de [Kerngegevens](#)). De kerninflatie wordt beïnvloed door een combinatie van factoren. Zo werken de hoge energieprijzen met vertraging door in de prijzen van andere industriële goederen. En de stijging van lonen is bepalend voor de diensteninflatie. Ook overheidsmaatregelen beïnvloeden de kerninflatie. Zo draagt de verhoging van de omzetbelasting op logies circa 0,2 procentpunt bij aan de inflatie in 2026. En huren blijven flink stijgen (dit jaar met 4,6%), waarmee ze gemiddeld 0,3 procentpunt per jaar bijdragen aan de inflatie. Tegenover de opwaartse invloeden op de kerninflatie staat het dempende inflatie-effect van de totale vraag in de economie, die in de ramingsperiode lager is dan de productiecapaciteit. Hierdoor kunnen bedrijven hun stijgende kosten minder makkelijk doorberekenen in de consumentenprijzen dan bij een sterke vraag.

De prijzen van primaire levensbehoeften stijgen meer dan de totale inflatie. Dit wordt veroorzaakt doordat de huren relatief sterk stijgen. Woonlasten zijn namelijk een belangrijk onderdeel van de uitgaven aan primaire levensbehoeften. Deze uitgaven worden gemeten met de primaire levensbehoeftenindex (PLI).⁵ Huishoudens met lagere inkomens besteden een groter deel van hun inkomen aan primaire levensbehoeften. Mede door de relatief sterke huurstijging blijft de PLI in 2026 en 2027 daarom hoger dan de totale inflatie (Figuur 9).

Figuur 9 Primaire levensbehoeftenindex (PLI) blijft boven de totale inflatie

Meer over de inflatie is te vinden op www.dnb.nl/de-euro-en-europa/inflatie/

⁴ Bronnen: eigen berekening DNB op basis van CBS-microdata (energieverbruik, besteedbaar inkomen per huishouden) en CBS Statline (historische energieprijzen).

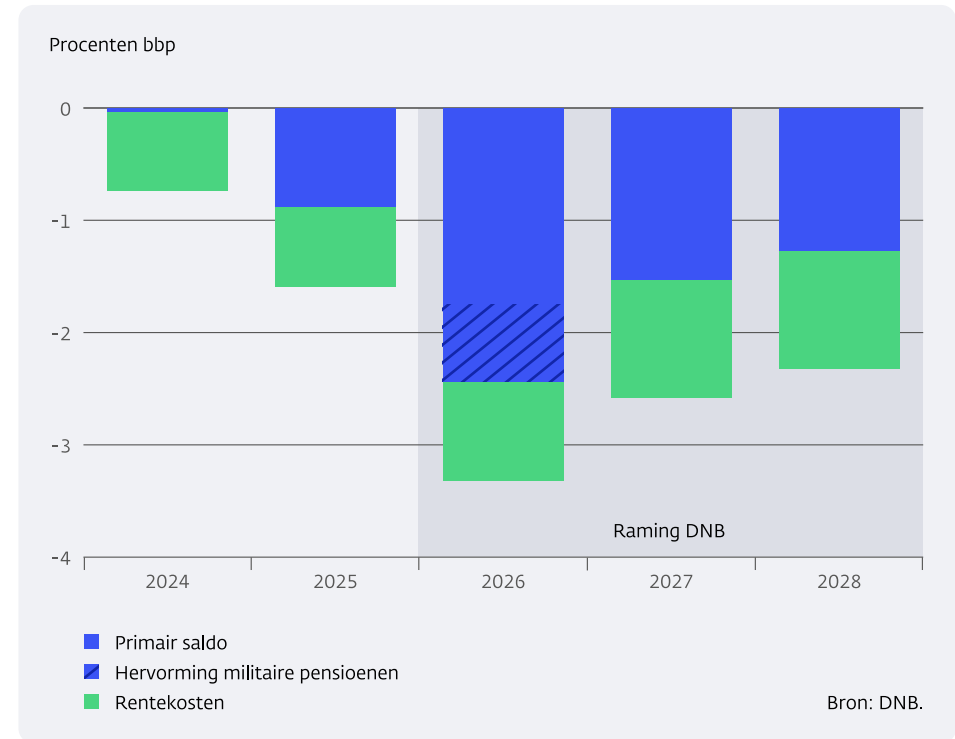
⁵ De primaire levensbehoeftenindex (PLI) bestaat uit essentiële goederen en diensten en verschilt daarmee van het consumptiemandje van de HICP (Eijssink en Pruijt, 2026). Zo weegt bijvoorbeeld de energierekening zwaarder in de PLI, terwijl auto-uitgaven (inclusief brandstof) zwaarder wegen in de HICP. Door de verschillende samenstelling is ook de prijsontwikkeling anders: in de periode 2011-2024 lag de PLI gemiddeld 0,27 procentpunt onder de HICP. In 2025 en 2026 ligt de PLI ongeveer 0,5 en 0,4 procentpunt boven de HICP, respectievelijk. Het consumptiemandje van de PLI is gebaseerd op voorbeeldbegrotingen van het Nibud voor huishoudens op het sociaal minimum. Deze voorbeeldbegrotingen geven een beeld van de minimale maandelijkse uitgaven om rond te komen.

Verslechtering overheidsfinanciën zet door

Het begrotingstekort van de overheid nam in 2025 toe, maar minder sterk dan eerder verwacht. Vergeleken met 2024 verdubbelde het tekort tot 1,6% bbp, wat betekent dat de overheid 19 miljard euro meer uitgaf dan zij ontving. De overheidsschuld steeg van 43,8% naar 44,4% van het bbp. Deze verslechtering van de overheidsfinanciën is vooral het gevolg van hogere uitgaven aan sociale zekerheid, zorg en personeel. Tegelijkertijd groeiden de belasting- en premie-inkomsten sterker dan eerder verwacht, waaronder de vennootschapsbelasting, maar deze groei was niet voldoende om de stijging van de uitgaven te compenseren.

Het begrotingstekort blijft relatief hoog. In 2026 stijgt het tekort naar 3,3% bbp, waarmee de Europese 3%-norm tijdelijk wordt overschreden (Figuur 10). Dit komt deels door een eenmalige uitgave voor de hervorming van het pensioenstelsel voor militairen van circa 8,2 miljard euro (ongeveer 0,7% bbp). Onderliggend verslechtert het primaire saldo (begrotingstekort exclusief rentekosten) ook door hogere overheidsuitgaven, wat zichtbaar is in de CBS-cijfers over het eerste kwartaal van 2026. Het gaat daarbij net als vorig jaar om stijgende uitgaven aan zorg, sociale zekerheid en personeel. De personeelsuitgaven stijgen door zowel meer werknemers (met name bij defensie) als hogere lonen, onder meer door het loslaten van de nullijn voor rijksambtenaren. De jaren daarna neemt het begrotingstekort enigszins af tot circa 2,6% bbp in 2027 en 2,3% in 2028. Belastingverhogingen en voorgenomen ombuigingen die de uitgavengroei afremmen verbeteren het tekort, terwijl de rentelasten verder oplopen tot ruim 1% bbp in 2028 en het tekort structureel onder druk zetten.

Figuur 10 Relatief hoge begrotingstekort deels veroorzaakt door oplopende rentekosten

In deze voorjaarsraming is het regeerakkoord van het kabinet-Jetten verwerkt. Aangezien het een minderheidscoalitie betreft, is minder zeker dan voorheen of het voorgenomen beleid volledig wordt uitgevoerd. In de raming nemen we in beginsel alle maatregelen uit het regeerakkoord mee, tenzij sprake is van aantoonbare parlementaire weerstand vóór 21 mei 2026 (het moment waarop deze raming is afgesloten), zoals een aangenomen motie. Dit betekent dat de voorgestelde verhoging van de AOW-leeftijd niet is meegenomen, aangezien deze per motie in de Eerste Kamer is verworpen. Naast het regeerakkoord is ook het recente energiesteunpakket in de raming meegenomen.

Op langere termijn verslechteren de overheidsfinanciën verder, mede door voornemens uit het regeerakkoord. De budgettaire effecten van het regeerakkoord en energiesteunpakket zijn binnen de ramingshorizon beperkt. Maar geplande extra uitgaven aan woningbouw, klimaat en stikstof buiten de kabinetsperiode zijn niet volledig gedekt. Op lange termijn stijgen door vergrijzing de kosten voor zorg en sociale zekerheid, en lopen de rente-uitgaven op. De Studiegroep Begrotingsruimte adviseerde, gegeven de forse opgave samenhangend met de stijgende defensie-uitgaven, om een deel van de dekking van deze opgaven aan volgende kabinetten te laten⁶. De overheidsschuld blijft daarmee gedurende de kabinetsperiode ruim onder de Europese grens van 60%, maar loopt daarna naar verwachting fors op. Gegeven de structurele uitdagingen om het groeivermogen van de economie te versterken zijn keuzes nodig om de noodzakelijk publieke investeringen en de financierbaarheid van de overheidsuitgaven in balans te houden.

Meer over overheidsfinanciën is te vinden op: <https://www.dnb.nl/actuele-economische-vraagstukken/overheidsfinancien/>

⁶ Zie 18^e Studiegroep Begrotingsruimte, 2025.

Alternatieve scenario's met hogere energieprijzen en meer onzekerheid

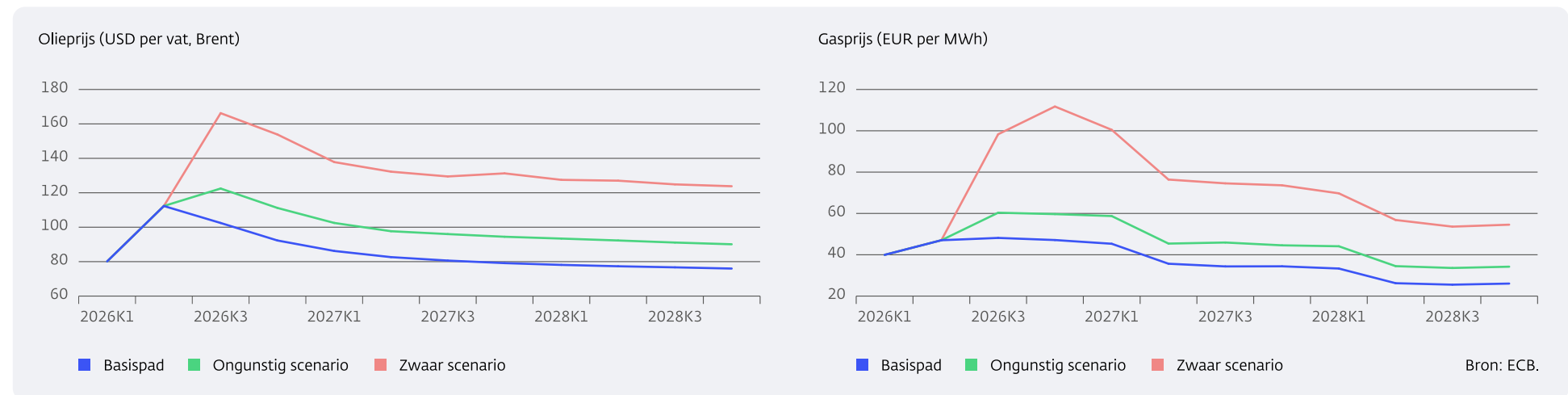
In twee scenario's met hogere energieprijzen en meer onzekerheid wordt de Nederlandse economie harder geraakt dan in de raming.

In beide scenario's lopen de olie- en gasprijzen sterker op en blijven ze langer hoog dan in de raming (Figuur 11). Daarbij wordt verondersteld dat de energiemarkt langer gespannen blijft dan in de raming, bijvoorbeeld omdat de Straat van Hormuz langer afgesloten blijft. De olie- en gasprijzen ontwikkelen zich in de scenario's in lijn met meer extreme niveaus die worden ingeprijsd op energiemarkten.⁷ De combinatie van hogere energieprijzen en grotere onzekerheid werkt ook door in voedselprijzen. En de hogere onzekerheid op financiële markten gaat gepaard met hogere risicopremies op kredieten.

De twee scenario's verschillen in omvang en duur van de energieprijsschokken en in de mate van onzekerheid.

In het zware scenario is de energieprijsstijging sterker en blijven olie- en gasprijzen langer hoog dan in het ongunstige scenario (Figuur 11). De hogere energie- en voedselprijzen gaan gepaard met lagere groei van de wereldhandel en hogere invoerprijzen. In het zware scenario is de stijging van risicopremies sterker dan in het ongunstige scenario, door grotere onzekerheid op financiële markten. Het monetaire en budgettaire beleid blijven in beide scenario's onveranderd ten opzichte van de raming.

Figuur 11 Olie- en gasprijzen stijgen sterk in scenario's

⁷ De aannames voor energieprijzen in de scenario's zijn gebaseerd op de percentielen van de door markten geïmpliceerde kansverdeling, in lijn met de methodologie van de ECB. In het ongunstige scenario volgen energieprijzen het 75e percentiel en in het zware scenario het 95e percentiel van deze verdeling, op basis van de marktverwachtingen voor energieprijzen van 21 mei 2026.

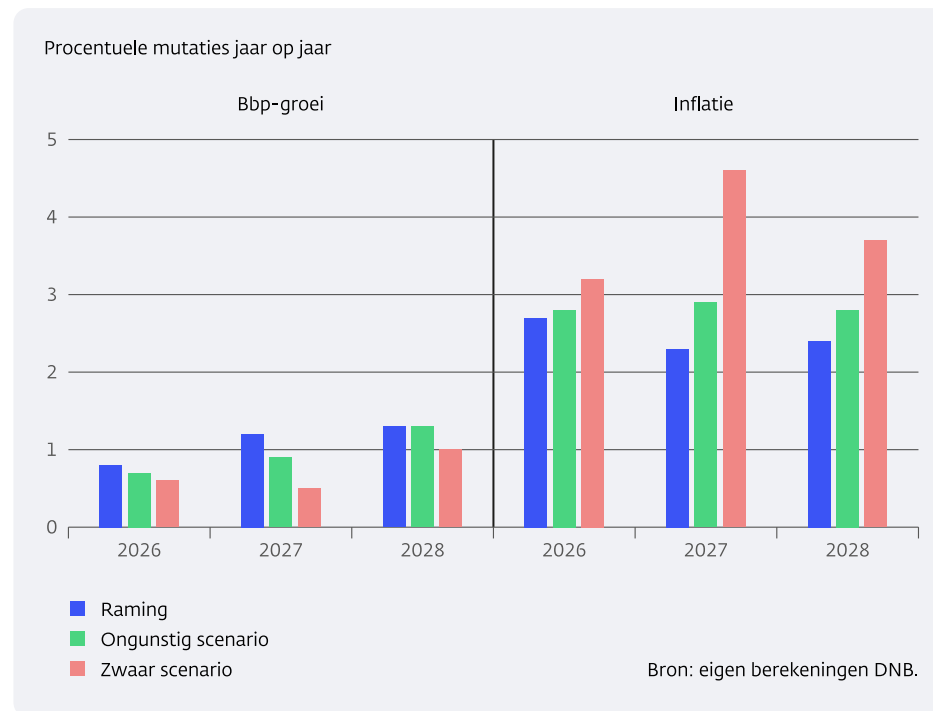
Het ongunstige scenario leidt tot een beperkte vertraging van de bbp-groei. De groei ligt in 2026 en 2027 een tot drie tienden procentpunt lager dan in de raming (Figuur 12). Dat komt doordat hogere energie- en voedselprijzen de koopkracht van huishoudens drukken. Daarnaast daalt het vertrouwen van consumenten in de economie. Hierdoor neemt de groei van de particuliere consumptie af. Bedrijven krijgen te maken met hogere kosten en meer onzekerheid, waardoor zij investeringen in 2026 en 2027 uitstellen. De wereldhandel groeit ook minder hard. Dat remt de Nederlandse uitvoer, die trager groeit dan in de raming. In 2028 herstelt de bbp-groei tot het niveau van de raming.

De inflatie loopt in het ongunstige scenario op door directe en indirecte effecten van hogere energieprijzen. In 2027 is de HICP-inflatie met ongeveer 2,9% wat hoger dan in de raming. De gestegen energieprijzen werken door in de prijzen van voeding en andere goederen, wat ook de kerninflatie beperkt doet toenemen. Dit wijst op een bredere, maar nog gematigde prijsdruk in de economie. Ook in 2028 blijft de inflatie hoger dan in de raming, omdat de eerdere energieprijsstijgingen met vertraging doorwerken.

Het zware scenario leidt tot een flinke terugval van de economische groei. In 2026 ligt de bbp-groei iets lager dan in de raming, maar de groei is in 2027 met 0,5% flink lager (Figuur 12). Dit komt door een zwakke binnenlandse vraag, meer onzekerheid op financiële markten en een fors lagere groei van de wereldhandel. De particuliere consumptie krijgt een klap door de hogere inflatie en het lagere consumentenvertrouwen. Daardoor ligt de consumptiegroei in 2027 duidelijk lager dan in de raming. Bedrijven stellen bovendien investeringen uit door hogere kosten, lagere vraag naar hun producten en slechtere financieringscondities. De lagere wereldhandels-groei remt ook de Nederlandse uitvoer, die in 2027 duidelijk minder groeit dan in de raming. Dit zet druk op bedrijven en de werkgelegenheid. In 2028 herstelt de bbp-groei geleidelijk, maar de groei blijft met 1,0% nog onder de groei in de raming. Tegelijk loopt de werkloosheid op tot boven de 5%; dat is flink hoger dan in de raming.

De inflatie loopt in het zware scenario fors op. In 2027 piekt de HICP-inflatie op 4,6%. Dat is aanzienlijk hoger dan in de raming (Figuur 12). Dat komt vooral door de aanhoudend hoge energieprijzen. Die werken door in de prijzen van voeding en andere producten. Daardoor loopt ook de kerninflatie op. De hogere inflatie kan leiden tot zogenaamde tweede ronde-effecten, bijvoorbeeld via hogere looneisen. Dit zorgt ervoor dat de inflatie hoog blijft. In 2028 daalt de inflatie enigszins door de lichte daling van de energieprijzen. Maar de inflatie blijft nog steeds fors hoger dan in de raming (Figuur 12). De onderliggende prijsdruk neemt dus maar beperkt af, omdat tweede ronde-effecten nog enige tijd doorwerken. In de praktijk zal het monetaire beleid hierop reageren om prijsstabiliteit te waarborgen, waardoor de inflatie waarschijnlijk lager zal uitvallen dan in de scenario's.

Figuur 12 Effecten van hogere energieprijzen op inflatie en groei

Beleidsaanbevelingen

Hoewel de structurele uitdagingen voor de Nederlandse economie al langer bekend zijn, komt beleid om het groeivermogen te versterken en de economie weerbaarder te maken nog te langzaam van de grond. Die uitdagingen betreffen onder meer kwetsbare toeleveringsketens en de energie-infrastructuur, de beperkte bedrijfsdynamiek en de versturende werking van het belastingstelsel. Deze remmen het groeivermogen van de economie. Het aanpakken van deze knelpunten vraagt om stabiel en voorspelbaar beleid en om concrete stappen op tenminste drie terreinen:

1. Verminder de kwetsbaarheid voor verstoorde toeleveringsketens.

Dring daartoe de afhankelijkheid van fossiele energie structureel terug en versterk de energie-infrastructuur zoals het overbelaste stroomnet, en doe dit in Europees verband. Het helpt in dit kader dat de gerichte maatregelen van het kabinet om voor hoge energieprijzen te compenseren de vraag naar fossiele energie niet overmatig aanwakkeren en zowel tijdig, tijdelijk als transitiebevorderend zijn vormgegeven. Het niet overhaast handelen past ook bij het voeren van prudent begrotingsbeleid. Ook op terreinen anders dan energie is gericht beleid nodig om de weerbaarheid van kritieke toeleveringsketens te versterken, zodat aanbodschokken minder lang doorwerken in de inflatie. Gericht beleid is daarbij niet alleen economisch verstandig, maar ook uitvoerbaar: een recente DNB-publicatie laat zien dat circa 4% van de wereldwijd verhandelde producten als 'kwetsbaar' geldt, waardoor brede sectormaatregelen vaak weinig doelgericht zijn.⁸ Kwetsbaarheden in de toelevering van specifieke grondstoffen en producten zijn vaak grensoverschrijdend. Daarom is coördinatie op Europees niveau van belang om de kwetsbaarheden te verminderen.

⁸ DNB (2026) [Hoe verstoringen in toeleveringsketens inflatie aanjagen en wat we daaraan kunnen doen](#).

⁹ DNB (2026) [Kapitaal en arbeid zitten nog te vaak vast bij minder productieve bedrijven](#).

¹⁰ [Evaluatie mkb-winstvrijstelling SEO \(2024\)](#) en [Evaluatie lage vennootschapsbelastingtarief CPB \(2024\)](#).

¹¹ IMF (2026) [Staff Concluding Statement for the 2026 Article IV Consultation Mission](#).

- 2. Versterk de bedrijfsdynamiek.** In een gezonde en weerbare economie hebben productieve bedrijven met groeipotentie het makkelijkst toegang tot arbeid en kapitaal. Maar in Nederland blijft de herallocatie van arbeid en kapitaal achter en is de toe- en uittreding van bedrijven beperkt, zo blijkt uit recent DNB-onderzoek.⁹ Bovendien wordt de toe- en uittreding gedomineerd door kleine bedrijven die nauwelijks groeien. Gerichte maatregelen kunnen zich daarom focussen op het wegnemen van belemmeringen die de bedrijfsdynamiek beperken. Hier liggen nog duidelijke beleidsopgaven. Een voorbeeld is het afbouwen van ondoelmatige fiscale voordelen die de dynamiek verzwakken en laagproductieve bedrijven te lang in stand houden. De ingezette afbouw van de zelfstandigenaftrek is een stap in de goede richting, maar verdere stappen zijn mogelijk, zoals afbouw van de mkb-winstvrijstelling en het lage vennootschapsbelastingtarief.¹⁰
- 3. Voer een prudent begrotingsbeleid.** Door de economische groei- vertraging verwachten we dit jaar een overheidstekort van meer dan 3% bbp. Hoewel een omvangrijke eenmalige uitgave hieraan bijdraagt, is het tekort de afgelopen jaren duidelijk verslechterd. En ook de komende jaren is er maar weinig afstand tot de Europese grenswaarde van 3% bbp. Voldoende afstand tot die waarde is nodig om toekomstige schokken te kunnen opvangen. De geopolitieke spanningen en de weerslag daarvan op de economie onderstrepen het belang van zulk prudent begrotingsbeleid. Voor de invulling daarvan is de afbouw van ondoelmatige fiscale regelingen, zoals hierboven genoemd, een belangrijke bouwsteen. Dat creëert budgettaire ruimte, wat helpt om de lastendruk op arbeid te ontzien. Het verschuiven van de relatief versturende lastendruk op arbeid naar andere grondslagen bevordert eveneens de economische dynamiek, waarop ook het IMF recent wees.¹¹

Kerngegevens raming Nederlandse economie

Procentuele mutaties, tenzij anders vermeld¹

	2025	2026	2027	2028
Volume bestedingen en productie				
Bruto binnenlands product	1,8	0,8	1,2	1,3
Particuliere consumptie	1,6	0,2	1,0	1,5
Overheidsbestedingen	2,8	1,8	1,8	1,9
Bedrijfsinvesteringen	-2,4	1,3	1,5	2,7
Woninginvesteringen	3,7	0,8	1,7	2,1
Uitvoer goederen en diensten	2,5	1,3	2,2	2,4
binnenlands geproduceerd	1,6	0,6	1,5	2,0
wederuitvoer	3,8	2,4	3,3	3,0
Invoer goederen en diensten	2,5	1,5	2,6	3,2
binnenlands verbruik	1,7	1,0	2,2	3,3
Prijzen en lonen				
Geharmoniseerde consumentenprijsindex (HICP)	3,0	2,7	2,3	2,4
Geharmoniseerde consumentenprijsindex energie	-0,2	5,8	-0,9	5,5
Kerninflatie (HICP, excl. energie en voeding)	2,8	2,7	2,4	2,1
Contractloon bedrijven	5,6	4,0	3,2	2,9
Loonvoet bedrijven	4,9	3,7	3,8	3,2
Arbeidskosten per eenheid product bedrijven	3,1	2,7	3,1	2,0
Arbeidsmarkt				
Werkgelegenheid (personen, groei)	0,5	0,2	0,5	0,3
Arbeidsaanbod (personen, groei)	0,7	0,4	0,6	0,4
Werkloosheid (personen, x 1000)	397	417	433	448
Werkloosheid (% beroepsbevolking)	3,9	4,1	4,2	4,3

	2025	2026	2027	2028
Overheidsfinanciën				
Collectieve uitgaven (% bbp)	44,9	46,7	46,6	46,9
Collectieve lasten (% bbp)	38,8	39,0	39,8	40,3
Primair saldo (% bbp)	-0,9	-2,4	-1,5	-1,3
EMU-saldo (% bbp)	-1,6	-3,3	-2,6	-2,3
EMU-schuld (% bbp, obv ultimostand)	44,4	47,4	48,4	49,2
Financieel				
Bancair krediet bedrijven (obv ultimostand) ²	5,4	4,0	3,1	5,1
Prijsindex bestaande koopwoningen	8,6	3,5	3,0	4,0
Woninghypotheek (obv ultimostand)	5,4	2,5	2,9	2,8
Internationale uitgangspunten				
Volume relevante wereldhandel	4,0	1,8	2,6	3,0
Volume bbp wereld, exclusief eurogebied	3,6	3,0	3,2	3,3
Korte rente eurogebied (%)	2,2	2,4	2,8	2,7
Lange rente Nederland (%)	2,8	3,2	3,4	3,5
Eurokoers (USD)	1,13	1,17	1,17	1,17
Concurrentenprijs	-1,1	2,9	2,4	1,6
Olieprijs (UK Brent in USD per vat)	68,3	96,3	82,2	77,1
Buitenlandse handel				
Prijs uitvoer goederen en diensten, binnenl. geprod., excl. energie	2,1	0,0	2,4	2,0
Prijsconcurrentie ³	-3,1	2,9	0,0	-0,4
Volume uitvoer goederen en diensten, binnenl. geprod., excl. energie	1,5	1,2	1,7	2,2
Marktaandeel ⁴	-2,4	-0,6	-0,9	-0,8
Lopende rekening (% bbp)	7,5	7,0	7,3	7,0

¹ Jaarcijfers zijn berekend uit seizoenvrije kwartaalcijfers en kunnen daarom marginaal afwijken van de meest recente Nationale rekeningen.

² Exclusief *cash pooling*, gecorrigeerd voor securitisaties en reeksbreuken.

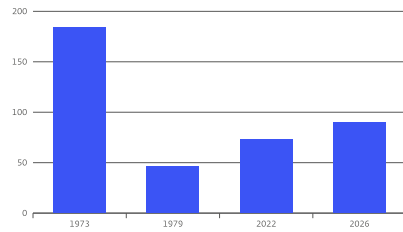
³ Prijsconcurrentie is Concurrentenprijs minus Prijs uitvoer goederen en diensten, binnenlands geproduceerd, exclusief energie.

⁴ Marktaandeel is Volume uitvoer goederen en diensten, binnenlands geproduceerd, exclusief energie, minus Volume relevante wereldhandel.

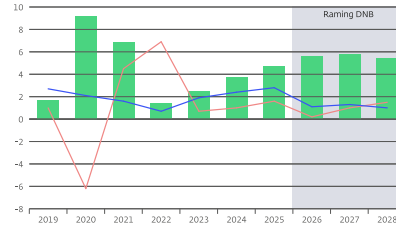
Bronnen: CBS, DNB en ECB.

Figuren

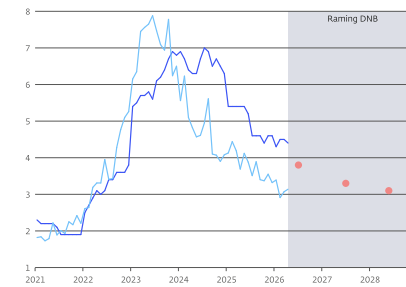
Figuur 1 Schokken in de olieprijs

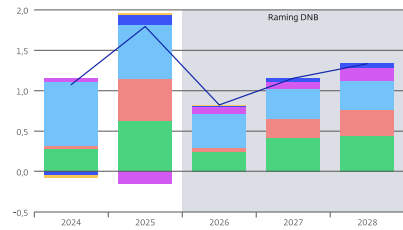
Figuur 4 Beperkte consumptiegroei en stijging spaarquote

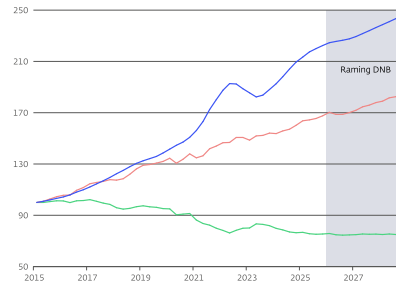
Figuur 7 De loongroei neemt af

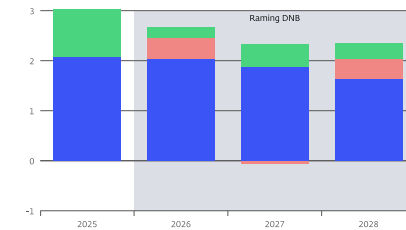
Figuur 2 Economische groei valt terug

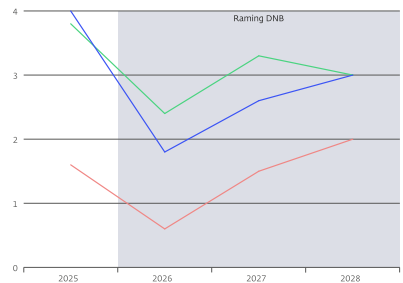
Figuur 5 Betaalbaarheid koopwoning blijft stabiel

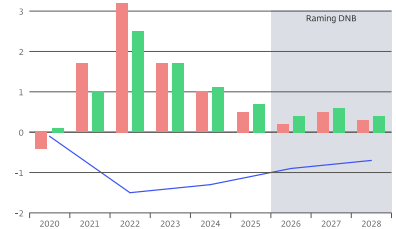
Figuur 8 De inflatie daalt licht en blijft boven de 2 procent

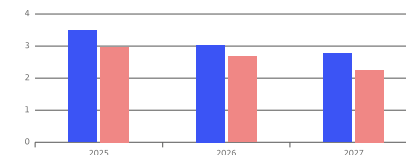
Figuur 3 Na dip in 2026 herstelt de uitvoergroei

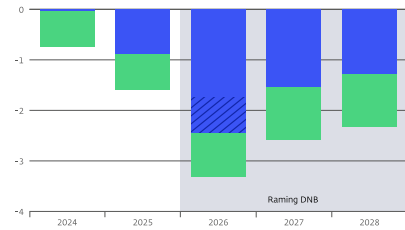
Figuur 6 Vraag en aanbod arbeidsmarkt

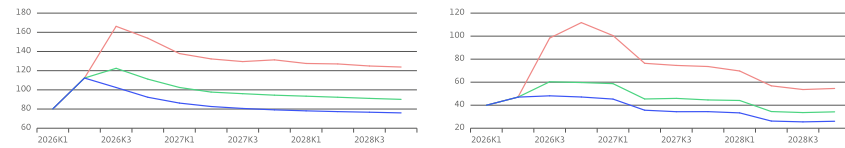
Figuur 9 Primaire levensbehoefteindex (PLI) blijft boven de totale inflatie

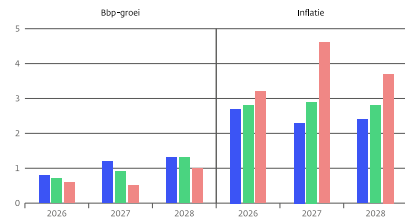
Figuur 10 Relatief hoge begrotingstekort deels veroorzaakt door oplopende rentekosten

Figuur 11 Olie- en gasprijzen stijgen sterk in doorrekeningen

Figuur 12 Effecten van hogere energieprijzen op inflatie en groei

De Nederlandsche Bank N.V.
Postbus 98, 1000 AB Amsterdam
020 524 91 11
dnb.nl

Volg ons op:

 Instagram

 LinkedIn

 X

DeNederlandscheBank

EUROSYSTEEM